

Urlop okolicznościowy nie dla związków partnerskich

Pracodawca nie musi udzielać **pracownikom pozostającym w takich związkach** uprawnień, które przysługują tradycyjnym małżeństwom

Lukasz Chruściel
radca prawny,
kieruje
katowickim
biurem kancelarii
Raczkowski
i Wspólnicy

Odmowa przyznania urlopu okolicznościowego i dodatku płacowego gwarantowanych w porozumieniu zbiorowym wyłącznie osobom zawierającym związek małżeński pracownikowi zawierającemu związek partnerski we Francji (PACS) prowadzi do dyskryminacji ze względu na orientację seksualną. Tak orzekł Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w wyroku z 12 grudnia 2013 r., badając sprawę obywatela francuskiego, który z innym obywatelem Francji zawarł związek partnerski we Francji (sygn. akt C-267/12, *Frédéric Hay vs Crédit Agricole mutuel de Charente – Maritime et des Deux – Sèvres*).

Porównywalność sytuacji

Punktem wyjścia w ustaleniu, czy doszło do dyskryminacji było przeprowadzenie przez trybunał analizy, czy zestawione ze sobą sytuacje pracowników są porównywalne z perspektywy ich poszczególnych cech. Porównując sytuację prawną pracowników pozostających w związkach małżeńskich we Francji z tymi, którzy zawarli związek partnerski trybunał doszedł do wniosku, że osoby zawierające PACS podobnie jak małżonkowie pobierający się we Francji zobowiązują się prowadzić wspólne życie, udzielać sobie wzajemnej pomocy materialnej i wsparcia. Przede wszystkim jednak zauważył, że PACS podobnie jak małżeństwo stanowi formę związku cywilnego, dzięki której osoby go zawierające obejmowane są określonymi ramami prawnymi, wywołującymi skutki również względem osób trzecich. Według trybunału powód zawierając ten związek, mógł zatem znajdować się w porównywal-

nej sytuacji jak pracownicy, którzy pozostawali wówczas w związkach małżeńskich. To zaś doprowadziło trybunał do przyjęcia, że pracodawca odmawiając urlopu i dodatku, dopuścił się dyskryminacji pracownika ze względu na orientację seksualną.

Polskie uregulowania

Polski ustawodawca dotąd nie przyjął żadnych rozwiązań na kształt francuskiego PACS-u. Osoby tej samej płci mogą obecnie skorzystać z możliwości zawarcia takiego związku albo nawet związku małżeńskiego, tylko w innych krajach, np. Czechy, Szwecja czy Wielka Brytania. Argumentacja z wyroku trybunału nie może zatem znaleźć zastosowania w Polsce, bo polskie prawo nie przewiduje sformalizowanych związków partnerskich ani też nie uznaje za ważne związków partnerskich zawartych za granicą. Sytuacja osoby pozostającej w takim związku (nieformalnym czy nawet formalnym zarejestrowanym za granicą) w świetle prawa polskiego będzie podobna od osoby pozostającej w konkubinacie. Co prawda za konkubinatem powszechnie uznaje się związek osób różnej płci, to jednak ostatnio to stanowisko ulega zmianie. Jak wskazał Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z 23 lutego 2007 r. (sygn. akt I ACa 590/06, OSAB 2007/1/10), „pod pojęciem konkubinatu należy rozumieć stabilną, faktyczną wspólnotę osobisto-majątkową dwojga osób. Bez znaczenia we wspomnianym aspekcie jest płeć. Nie ma podstaw do stosowania odmiennych zasad przy rozliczaniu konkubinatu homoseksualnego niż te, które mają zastosowanie odnośnie konkubinatu heteroseksualnego”. Konkubent nie ma w świetle prawa polskiego uprawnień przysługujących małżonkom, chyba że przepis ustawy wyraźnie takie prawo nadaje, np. prawo odmowy zeznań wobec konkubenta w prawie karnym.

Przejawy dyskryminowania

Mogą nimi być m.in.:

- niepożądane zachowanie, którego celem lub skutkiem jest naruszenie godności pracownika i stworzenie wobec niego zastraszającej, wrogiej, poniżającej, upokarzającej lub uwłaczającej atmosfery (molestowanie),
- działanie polegające na zachęcaniu innej osoby do naruszenia zasady równego traktowania w zatrudnieniu lub nakazaniu jej naruszenia tej zasady.

Osoba, wobec której pracodawca naruszył zasadę równego traktowania w zatrudnieniu, ma prawo do odszkodowania w wysokości nie niższej niż minimalne wynagrodzenie za pracę.

Tytułem przykładu można podać wyroki Naczelnego Sądu Administracyjnego z 20 marca 2012 r., sygn. akt II FSK 1704/10 (LEX nr 1124342) oraz sygn. akt II FSK 2082/10 (LEX nr 1124340), w których odmówił prawa osobom tej samej płci pozostającym w związku partnerskim do skorzystania ze zwolnienia podatkowego przewidzianego dla darowizny między członkami najbliższej rodziny oraz do preferencyjnego małżeńskiego rozliczenia podatku dochodowego.

Małżeństwa jednopłciowe i związki partnerskie zawarte za granicą nie są uznawane na terytorium Polski. Byłoby to sprzeczne z art. 18 Konstytucji uznającym małżeństwo za związek kobiety i mężczyzny. Takie stanowisko potwierdził m.in. Rząd RP przy okazji rozpatrywania projektu rozporządzenia Rady Unii Europejskiej w sprawie zarejestrowanych związków partnerskich. W stanowisku podkreślono, że prawo polskie nie zna instytucji zarejestrowanego związku partnerskiego ani też nie przewiduje uznawania takich związków zawartych za granicą, a jedyną uznaną formą związku dwóch osób jest małżeństwo rozumiane jako związek kobiety i mężczyzny (art. 18 Konstytucji RP). W ocenie rządu stosowanie obcego prawa dotyczącego związków partnerskich oznaczałoby sprzeczność z podstawowymi zasadami polskiego

porządku prawnego. Uznania takich związków, pomimo złożonych propozycji legislacyjnych, nie przewiduje również nowa ustawa – Prawo prywatne międzynarodowe. Stanowisko polskich organów jest więc jasne – w świetle prawa polskiego partner jest traktowany co najwyżej jak konkubent. Pojawiają się jednak także głosy odmienne.

Odmowa zwolnienia

Pracodawca nie jest zatem zobowiązany udzielać pracownikowi pozostającemu w związku partnerskim tych uprawnień, które przysługują pracownikowi pozostającemu w związku małżeńskim, np. dwóch dni zwolnienia z okazji ślubu. Odmowa przyznania takiego zwolnienia partnerowi jest traktowana za granicą, nie będzie stanowiła dyskryminacji tego pracownika, gdyż ze względu na stan prawny w Polsce nie znajduje się on w sytuacji porównywalnej do sytuacji małżonka.

Tym bardziej nie będzie stanowiła dyskryminacji odmowa zwolnienia dla pracownika pozostającego w konkubinacie, choćby dlatego, że w konkubinacie, który jest związkiem niesformalizowanym, nie ma niczego takiego, co można by uznać za odpowiednik ślubu.

Podstawa prawna

Art. 18 ustawy z 2 kwietnia 1997 r. – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. nr 78, poz. 483 z późn. zm.).